

499-962

5-741

თბილისის სულხან-საბა ორბელიანის სახ. კულაბაგოვიძის უნივერსიტეტი

ქართული ენის კათედრა

ხელნაწერის უფლებით

ილია კონსტანტინეს ძე ჭრელაშვილი

სახვითი ხელოვნების ტერმინოლოგია ქართულში

(10.02.01 ქართველური ენები)

აკტორეჟერატი

ფილოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატის

სამეცნიერო ხარისხის

მოსაპოვებლად

თბილისი - 1999 წ.

ნაშრომი შესრულებულია თბილისის სულხან-საბა ორბელიანის სახ. პედაგოგიური უნივერსიტეტის ქართული ენის კათედრაზე

ნაშრომის ზოგადი ღახასიათება

სამეცნიერო ხელმძღვანელი - ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი **ალ. დლონტი**

ექსპერტი - ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი გ. გოგოლაშვილი

ოფიციალური ოპონენტები - ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი ზ. ჭუმბურიძე
ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, კ. გაბუნია

წამყვანი ორგანიზაცია - ი. ჭავჭავაძის სახ. თბილისის ენისა და კულტურის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

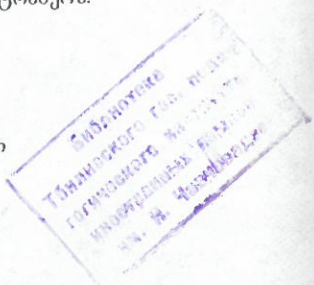
დისერტაციის დაცვა გაიმართება 1999 წლის 24 ნოემბერს 14 საათზე თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახ. სახელმწიფო უნივერსიტეტის **10.02 C N6** სადისერტაციო საბჭოს სხდომაზე.

მისამართი: 380028, ქ. თბილისი, ი. ჭავჭავაძის გამზ. 1, კორპუსი 1.

დისერტაციის გაცნობა შეიძლება თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სამეცნიერო ბიბლიოთეკაში (უნივერსიტეტის ქ. 2).

ავტორეფერატი დაიგზავნა 1999 წლის 25 ოქტომბერს.

სადისერტაციო საბჭოს სწავლული მდივანი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი **გ. წიბახაშვილი**

-1766-

თემის აქტუალობა. ქართული სახეითი ხელოვნების ტერმინოლოგია მონოგრაფიულად შესწავლილი არ არის. შეიძლება ითქვას, რომ ამ მხრივ თითქმის არაფერია გაკეთებული. ეს გამოწვეულია საკვლევო თემის სპეციფიკით - ხელოვნების ტერმინოლოგია სრულად ვერ უკასუხებს ტერმინისთვის წაყენებულ ძირითად მოთხოვნას - იყოს ზუსტი, მკაცრი და ნეიტრალური. ფ. რერბერგის სიტყვები: "მკაცრი და ზუსტი ტერმინოლოგია ხელოვნებათმცოდნეობაში - ეს ჯერ კიდევ ოცნებაა ყველა ხელოვნებათმცოდნისა" - კვლავ აქტუალურია. წინამდებარე ნაშრომი მიზნად ისახავს არსებული ხარვეზის ნაწილობრივ შეესებას.

კვლევის მიზანი, ამოცანები, საგანი და ობიექტი. კვლევის მიზანია სახეითი ხელოვნების როგორც უკვე მიღებული, დაფიქსირებული ტერმინოლოგიის თავმოყრა და ანალიზი, ასევე ძველ ქართულ წერილობით ძეგლებსა თუ ლექსიკონებში მოძიება იმ მასალისა, რომელიც გამოიყენებოდა ტერმინებად ან მომავალში შეიძლება იტვირთოს ტერმინის ფუნქცია სახეით ხელოვნებაში.

ნაშრომში გაანალიზებულია ძველი ქართული ენის ორიგინალურ და ნათარგმნ ძეგლებში მოპოვებული მასალა. უდიდესი სამსახური გაგიწვია სულხან-საბას, ნიკო და დავით ჩუბინაშვილების, ილია აბულაძის, ზურაბ სარჯველაძის და ალექსანდრე დლონტის ლექსიკონებმა.

ძირითადი შედეგები. ნაშრომში თავმოყრილია სახეით ხელოვნებასთან დაკავშირებული მდიდარი ტერმინოლოგიური მასალა როგორც თანამედროვე ქართულიდან, ასევე ძველი ქართული ორიგინალური თუ ნათარგმნი ლიტერატურული ძეგლებიდან. ტერმინები კლასიფიცირებულია სხვადასხვა ნიშნის მიხედვით, მოცემულია მათი გრამატიკული ანალიზი. მიღებული შედეგები შეიძლება საინტერესო იყოს როგორც სახეითი სფეროს წარმომადგენლებისათვის, ასევე ქართული ტერმინოლოგიის მკვლევართათვისაც.

მეცნიერული სიახლეები. ნაშრომი საკითხის მონოგრაფიულად შესწავლის პირველ ცდას წარმოადგენს. შეძლებისდაგვარად თავმოყრილია სახეით ხელოვნებასთან დაკავშირებული ვრცელი მასალა, რომლის დიდი ნაწილი